

OBITELJI, GDJE SI?

Alojzije Čondić, *Obitelji gdje si? Teološko-pastoralna prosudba*, Crkva u svijetu, Split, 2018., 276. str.

Nakon knjige *Ustani, zove te. Bogoslovno-pastoralna razmišljanja*, koju je godine 2013. objavila Crkva u svijetu iz Splita, izv. prof. dr. sc. Alojzije Čondić, profesor pastoralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu i aktualni dekan KBF-a, objavio je novu knjigu, pod naslovom: *Obitelji, gdje si? Teološko-pastoralna prosudba*, u izdanju Crkve u svijetu, Split, 2018., 276. str. Navedena knjiga, kako i sam autor u uvodnom dijelu donosi, predstavlja skup njegovih promišljanja i razmatranja o temi braka i obitelji, održanih i objavljenih na raznim mjestima, a sada proširenih i objedinjenih na jednome mjestu. Knjiga je podijeljena u tri poglavlja. Prvo poglavlje nosi naslov: *Brak i obitelj od „početka” do danas*, drugo: *Pastoral i takozvana „neredovita” stanja braka i obitelji*, a treće: *Pastoralna priprava i praćenje braka i obitelji u duhu Amoris laetitia*. Prvo je poglavlje u odnosu na druga dva sadržajno veće, što ni u kojem slučaju ne znači i da je važnije od njih. Naprotiv, možemo doći i do suprotnog zaključka ako na knjigu gledamo s aspekta aktualnosti ili autorovog osobnog doprinosa teološko-pastoralnom promišljanju neuralgičnih točaka pastorala braka i obitelji.

U prvom poglavlju, naslovljenom *Brak i obitelj od „početka” do danas*, autor u iscrpnom obliku donosi pregled razvitka crkvenog nauka o braku i obitelji od početka kršćanstva sve do današnjeg vremena i postsinodalne pobudnice pape Franje *Amoris laetitia*. U tom pregledu na poseban način ističe specifičnosti nauka Crkve o braku i obitelji prije i nakon Tridentskog sabora (1545. - 1563.) kao i prije i nakon Drugoga vatikanskog sabora. Više pozornosti (prostora) daje recentnim dokumentima Crkve o bračnoj i obiteljskoj tematici. U tom smislu obrađuje postsinodalnu pobudnicu pape Ivana Pavla II. *Familiaris consortio*, Pismo obiteljima pape Ivana Pavla II. *Gratissimum sane*, zatim encikliku *Deus caritas est* pape Benedikta XVI., kao i dvije pobudnice pape Franje: *Evangelli gaudium* i *Amoris laetitia*. U drugom dijelu prvog poglavlja osobitu pozornost posvećuje aktualnim društveno-kulturalnim izazovima na području pastorala braka i obitelji koje kritički obrađuje s teološko-pastoralnog stajališta. Radi se, naime, o različitim ideologijama, tj. elitama koje preko različitih platforma (deklaracija, konvencija, sporazuma), redovito međunarodnog karaktera, nameću novu antropologiju dekonstruirajući brak

i obitelj (npr. *gender* ideologija, Istanbulska konvencija i sl.). Premda je nauk Crkve o braku i obitelji, izazvan promijenjenim društveno-kulturalnim okolnostima, sazrijevao tijekom duge povijesti, ipak je u temeljnim stavovima ostao u kontinuitetu nepromijenjen. Ostajući vjerna Božjem naumu o ženidbi, Crkva je od svojih početaka neprestano naglašavala da su jedinstvo i nerazrješivost ženidbe između muškarca i žene utemeljeni na božanskom zakonu („Što, dakle, Bog združi, čovjek neka ne rastavlja”, Mt 10,9).

U drugom poglavlju, pod naslovom *Pastoral i takozvana „neredovita” stanja braka i obitelji*, autor promišlja o prikladnom načinu uključivanja u život zajednice parova koji žive u tzv. „neredovitim” situacijama, osobitu pozornost, zbog njihove brojnosti, posvećujući odnosu prema rastavljenima i ponovno civilno vjenčanim parovima. U osmišljavanju uspješnijeg (integralnog) pastoralna braka i obitelji, napose u odnosu prema osobama koje žive u navedenim situacijama, autor, na tragu smjernica pape Franje iz postsinodalne pobudnice *Amoris laetitia*, predlaže metanoju pastoralnog djelovanja, s naglaskom na pastoral milosrđa koji podrazumijeva postupni sinodalni hod do ostvarenja evanđeoskog ideala bračnog života. Bitne značajke tog hoda označene su procesima pastoralnog praćenja i prihvaćanja parova, duhovnog razlučivanja njihova stanja te integriranja kroz različite aktivnosti i službe u život zajednice. Autor smatra kako pastoral braka i obitelji treba povezati s pastoralom mladih i staviti naglasak na sudjelovanje cijele župne zajednice u provođenju što dinamičnijeg pastoralna s misionarskim usmjerenjem. Osim izlaganja jasnog nauka, potrebno je, ističe Čondić, poticati i konkretne programe formacije za ženidbu, u smislu boljeg osmišljavanja priježenidbenog i posliježenidbenog pastoralna, osobito u prvim godinama braka, koje se, prema istraživanjima kao i iskustvu mnogih pastoralnih djelatnika, pokazuju kao jako osjetljivo razdoblje. U tom sinodalnom modelu bračnoga i obiteljskog pastoralna integracije svih, a osobito parova koji žive u tzv. „neredovitim” situacijama, od velike pomoći u župnom pastoralu mogu biti duhovni pokreti, male zajednice, osobito obiteljska, zatim redovničke zajednice, duhovni centri, obiteljska savjetovališta i sl.

U trećem poglavlju, pod naslovom *Pastoralna priprava i praćenje braka i obitelji u duhu Amoris laetitia*, autor analizira postojeću pripravu za brak ukazujući na njezine manjkavosti. U obrađivanju teme ne zaustavlja se samo na negativnom pristupu, tj. iznošenju nedostataka, nego u duhu postsinodalne pobudnice *Amoris laetitia* otvara nove perspektive i nudi smjernice za pastoralnu metanoju (promjenu pastoralne svijesti), koja podrazumijeva sinodalni pristup

i zauzetost svih (svećenika, župnih suradnika, obitelji, vjeroučitelja, eksperata za pojedina područja, pokreta i zajednica...) sukladno službama i darovima (karizmama) koje posjeduju u planiranju i provođenju kako priježenidbenoga tako i posliježenidbenog pastorala. U tom smislu autor predlaže da u pripravi za brak mladima svaka-ko treba isticati kao ideal: pravilnu motivaciju za brak, uzajamno poštovanje i pomaganje, ravnopravnost i partnerstvo muža i žene, integriranje seksualnosti, odgovorno roditeljstvo i dužnost cjelovitog odgoja djece, izgradnju zajedništva koje je protulijek rastućem individualizmu/egoizmu, razvitak obiteljske duhovnosti i sudjelovanje u župnoj zajednici.

Zbog aktualnosti tema kojima se bavi, kao i oskudnosti teološko-pastoralnih promišljanja o neuralgičnim točkama pastorala braka i obitelji na hrvatskom govornom području, ova knjiga ima osobito značenje. U njoj autor na teološki utemeljen način i sa stajališta pastoralne teologije promišlja o stanju bračnoga i obiteljskog pastorala kod nas. I samim odabirom naslova knjige (*Obitelji, gdje si?*) autor nedvojbeno sugerira da se obitelj osjeća nesigurnom pred sve bržim društveno-kulturalnim promjenama koje u mnogima, zbog nesnalazjenja, izazivaju dezorijentiranost i identitetsku pogubljenost. U knjizi upozorava na sustavno rastakanje samih temelja braka i obitelji na različitim razinama. Teološki reflektirajući postojeću praksu, autor se ne zaustavlja samo na analizi stanja braka i obitelji u hrvatskom i europskom kontekstu nego u svjetlu recentnih dokumenata učiteljstva Crkve kao i prateći eminentne autore koji o istom promišljaju u nama susjednim zemljama, nudi konkretne smjernice za reevangelizaciju društva temeljenu na učvršćivanju i obnovi obitelji. Knjiga je napisana na znanstveni način, sukladno teološko-pastoralnoj metodologiji; ona progovara razumljivim jezikom, koji je prihvatljiv ne samo teozima i teologinjama, pastoralnim djelatnicima u župnim zajednicama, nego i širokoj čitateljskoj publici. Kao takva nesumnjivo predstavlja značajan doprinos razvoju pastoralnog djelovanja Crkve, napose što se tiče prevažnog područja braka i obitelji.

Od osobite je važnosti što u ovoj knjizi autor na kompetentan način povezuje teološko-pastoralnu teoriju (o braku i obitelji) i konkretnu crkvenu praksu života braka i obitelji. Naime, nije nikakva novost ustvrditi kako se nerijetko dogodi da teološka teorija bude udaljena od prakse, a praksa vjerničkog života nedovoljno otvorena za uvide teološke teorije. Skladnom integracijom teorije i prakse, sukladno Lateranskoj školi pastoralne teologije, autor nudi promišljanja koja zagovaraju integralni pastoral koji u našim okolnosti-

ma podrazumijeva razvoj sinodalnosti i suodgovornosti svih članova Crkve, na svim razinama, a napose u njezinoj temeljnoj jedinici – župnoj zajednici.

Promišljanja iznesena u knjizi pomažu stvaranju nove perspektive potrebne za reevangelizaciju Crkve. U tom smislu je preporučujemo svim zauzetim članovima Crkve, da iz nje crpe znanja po kojima će u svakodnevnom življenju svoje vjere skladno integrirati dvostruku vjernost: vjernost Bogu preko poznavanja i poštivanja Njegova nauka, s jedne strane, i vjernost bratu čovjeku preko odvažnog ulaženja u konkretne egzistencijalne probleme njegova života i pomoći oko njihovih rješavanja. Knjiga je namijenjena ponajprije pastoralnim teolozima kao i svim pastoralnim suradnicima uključenima u planiranje i provođenje pastoralnih aktivnosti koji u žarištu imaju brak i obitelj. Naravno, knjiga može dobro doći svima koji žele saznati što je Katolička Crkva zastupala kroz povijest i što danas zastupa vezano za brak i obitelj te što u svjetlu suvremenih izazova predlaže za poboljšanje postojeće prakse pastora braka i obitelji. Osim toga, knjiga može i treba poslužiti i svećenicima, vjeroučiteljima i vjeroučiteljicama, katehetama, svim pastoralnim djelatnicima i svima onima koji na izravniji način sudjeluju u pastoralnom djelovanju Crkve kako bi obogatili svoje znanje o pastoralu braka i obitelji te, a to je i cilj, svoje konkretno pastoralno djelovanje učinili što prikladnijim za evangelizaciju ljudi našega vremena.

Ivica Jurić